

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa G. D.
przeciwko R. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
w W., J. S. i R. F.
o ochronę dóbr osobistych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 maja 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia przypadającego po upływie tygodnia od doręczenia niniejszego postanowienia pozwanym do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Pozwani R. Sp. z o.o. w W., J. S. oraz R. F. wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 29 września 2020 r., którym zmieniono wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 13 września 2019 r. o tyle, że przeprosiny

i oświadczenia miały dotyczyć powoda G. D. nie jako posła, lecz jako byłego posła K. oraz o tyle, że publikacja ujętych w nich oświadczeń miała nastąpić także na stronie internetowej (...) w dziale „(...)” W pozostałym zakresie apelacja powoda została oddalona, natomiast apelację pozwanych oddalono w całości.

Powód G. D. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanym wydawcy, redaktorowi naczelnemu dziennika „F.” i autorowi artykułów, domagał się zobowiązania ich do złożenia oświadczeń o treści wskazanej w pozwie. Oświadczenia miały mieć formę przeprosin za nieprawdziwe i naruszające dobre imię powoda stwierdzenia i sugestie zawarte w artykułach pt. „J.” oraz „K.”, opublikowanych w dzienniku „F.” w dniach 5 i 6 października 2017 r., jakoby miał miejsce „R.” dotyczący kamienicy przy ul. D. w K. oraz że G. D. był weń zaangażowany. Powód domagał się zamieszczenia tekstu oświadczeń w dwóch kolejnych następujących bezpośrednio po sobie wydaniach dziennika „F.” oraz na stronie internetowej (...) Dodatkowe żądanie opublikowania oświadczenia na stronach internetowych (...) powód motywował dążeniem do naprawienia swojej reputacji jako adwokata. Powód zgłosił też żądania majątkowe – zasądzenia od pozwanych solidarnie na jego rzecz zadośćuczynienia w łącznej kwocie 200 000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz sumy pieniężnej na cel społeczny w wysokości 50 000 zł,

Wyrokiem z 13 września 2019 r. Sąd Okręgowy w K. nakazał pozwanym złożenie oświadczeń o treści zamieszczonej w wyroku oraz nakazał pozwanemu R. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. trwałe usunięcie ze strony internetowej artykułów i fotografii wskazanych w pozwie. Uwzględnił powództwo o zadośćuczynienie do kwoty 100.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. W pozostałym zakresie powództwo oddalił. Sąd uznał m. in. za nieuzasadnione żądanie nakazania pozwanym publikacji oświadczeń na stronie internetowej <http://www.rp.pl>, skoro pozwani na tej stronie nie zamieścili spornych tekstów.

Sąd drugiej instancji, do którego apelacje wniosły obydwie strony, przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, uwzględnił jedynie zmianę okoliczności wynikłą z opuszczenia przez powoda K.. Za uzasadniony - ze względu na szeroką rzeszę odbiorców, która miała możliwość zapoznania

się ze spornymi publikacjami w wielu mediach, także nie należących do pozwanego wydawcy - Sąd Apelacyjny uznał podniesiony w apelacji powoda zarzut, że art. 24 § 1 k.c. naruszyło oddalenie powództwa w zakresie zobowiązania pozwanych do opublikowania przeprosin także na stronie (...) w dziale (...). Tam cytowane były publikacje pozwanych, zniestawiające powoda. Sąd odwoławczy uznał celowość zapewnienia także odbiorcom korzystającym z tego serwisu możliwości zapoznania się z przeprosinami kierowanymi do powoda, dla zapewnienia powodowi pełnej satysfakcji. Sąd nie zgodził się z pozwanymi, że zobowiązanie to nadmiernie i nieproporcjonalnie ich obciąży, zważywszy na charakter i rozmiar naruszeń dóbr powoda. W konsekwencji zaskarżony wyrok został odpowiednio zmieniony.

W skardze kasacyjnej pozwani zarzucili naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 24 § 1 k.c. oraz art. 38 ust. 1 zd. 1 prawa prasowego, spowodowaną nałożeniem na nich obowiązku opublikowania oświadczeń przepraszaających powoda także na stronie internetowej gazety „R.”.

We wnioskach domagali się uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w części nakładającej na nich obowiązek publikacji przeprosin na stronie (...) i oddalenie powództwa w tym zakresie, a także o zasądzenie od powoda na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanych powód wniósł o odmowę przyjęcia ich skargi do rozpoznania, względnie o jej oddalenie. W każdym przypadku wniósł o zasądzenie od pozwanych na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa według norm przepisanych wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także mający za zadanie usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście

wadliwych. Nie jest to więc ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji celu publicznego skargi kasacyjnej służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie tej skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnili potrzebę rozpatrzenia ich skargi przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. to znaczy oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej, wynikającą ze zobowiązania pozwanych do opublikowania oświadczenia o przeproszeniu powoda z naruszeniem zasady lustrzanego odbicia oraz zasady odpowiedzialności za własne działanie i zaniechanie.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie, a skutkiem zarzuconego naruszenia (naruszeń) przepisów prawa zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Wystąpienie tej przesłanki powinien wykazać skarżący.

Skarga kasacyjna pozwanych nie spełnia tych wymagań, pomija bowiem, że w doktrynie i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, iż treść i forma oświadczenia, o którym mowa w cytowanym wyżej przepisie, a także sposób i miejsce jego opublikowania powinny być „odpowiednie”. Powinny brać pod uwagę racjonalnie pojmowane kryterium celowości czyli realizować cel, jakim jest zapewnienie poszkodowanemu rzeczywistej i odpowiedniej satysfakcji, przy uwzględnieniu zakresu i sposobu naruszenia dóbr osobistych powoda oraz proponowanych przez niego środków usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 24 § 1 k.c. pozostawia więc ocenie sądu kwestię, czy żądana przez powoda treść i forma oświadczenia jest odpowiednia i celowa do usunięcia skutków naruszenia, co prowadzi do wniosku, że sąd może kształtować treść oświadczenia także przez uściślenie sformułowań (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2007 r., I CSK 28/07 oraz z dnia 11 lutego 2011 r., I CSK 334/10). To także sąd ostatecznie

decyduje o miejscu, liczbie i sposobie publikacji oświadczeń o przeproszeniu stosownie do okoliczności konkretnego przypadku, równoważąc interesy pokrzywdzonego z jednej strony, aby zapewnić mu najszersze i najbardziej satysfakcjonujące zadośćuczynienie moralne oraz pozwanego z drugiej strony tak, aby z kolei nie stosować wobec niego nadmiernej i nieusprawiedliwionej okolicznościami danego przypadku represji. Na tym polega rola sądu orzekającego w sprawie o naruszenie dóbr osobistych i nie wyłącza oraz nie ogranicza tej sfery decyzyjnej sądu specyfika spraw o naruszenie dóbr osobistych publikacją prasową. Uwagi te zmierzają do konkluzji, że także w przypadku naruszenia dóbr osobistych powoda w artykule prasowym, do oceny sądu należy kwestia, czy w okolicznościach faktycznych rozpoznawanej sprawy, żądana przez powoda treść, forma, liczba oświadczeń oraz miejsce i sposób ich publikacji przez pozwanych jest, w świetle art. 24 § 1 KC, odpowiednia do zakresu i sposobu naruszenia dóbr osobistych powoda. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2013 r., I CSK 540/12). Przytoczone przykładowo orzeczenia wystarczająco podważają tezę, że fakt zobowiązania pozwanych do opublikowania przeprosin na innym portalu niż własny, na którym umieszczono artykuły naruszające dobra osobiste powoda, świadczy o oczywistym, jaskrawym i dostrzegalnym, błędzie w interpretacji art. 24 § 1 k.c. oraz art. 38 ust. 1 zd. 1 prawa prasowego.

Uznać zatem należy, iż wymienione przez skarżącego podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 8 pkt 1 ppkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).